ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету управління,
адміністрування та туризму

_____ Євгеній РУДНІЧЕНКО
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

08.09.2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична економія та громадянське суспільство
Назва

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування
Спеціальність 076 – Підприємництво та торгівля
Рівень вищої освіти Перший (*бакалаврський)*
Освітньо-професійна програма **Управління підприємницькою діяльністю**
Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС ***Шифр дисципліни*** ОЗП 01
Мова навчання українська
Статус дисципліни: обов'язкова (дисципліни загальної підготовки)
Факультет – Управління, адміністрування та туризму
Кафедра – Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин					Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				Самостійна робота, в т.ч. ІРС				
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				Залік	Іспит
Денна	1	1	5	68	34		34	82				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми "Управління підприємницькою діяльністю" за спеціальністю 076 "Підприємництво та торгівля

Робоча програма складена _____ к.е.н., доцент Алла МЕЙШ
Підпис Ступінь, вчене звання Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Протокол від 05.09.2023 р. № 1 Зав. кафедри _____ Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету управління, адміністрування та туризму

Голова вченої ради _____ Євгеній РУДНІЧЕНКО
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2023

2 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний період економічного розвитку України характеризується поступовим переходом народногосподарських структур до ринкових. Перехід народного господарства до ринку потребує налагодження якісно нової системи економічної освіти. Суть проблеми полягає в тому, що керівникам державних підприємств, підприємцям, домашнім господарствам необхідні знання, пов'язані з механізмом функціонування ринку, його інфраструктури, розуміння інвестиційної політики. Вони мають володіти здатністю вибору в умовах обмеженості ресурсів, вміти реально оцінювати закономірності співвідношення попиту та пропозиції, володіти навиками менеджменту та маркетингової політики. Людина не може байдуже ставитись до рівня національної економіки. Вона повинна знати, за яких умов і якими шляхами може успішно розвиватись суспільне виробництво, оскільки від цього залежить рівень життя населення.

Всі ці проблеми вивчає політекономія. Вона є методологічним фундаментом комплексу економічних наук: галузевих (економіка промисловості, транспорту, будівництва, сільського господарства); функціональних (фінанси, кредит, маркетинг); міжгалузевих (економічна географія, демографія, статистика, теорія управління і регулювання).

Виховне значення курсу політекономії зводиться до нового економічного виховання кадрів. А це означає необхідність формування економічного мислення, яке спирається на глибоке знання економічних законів ринкової економіки. Сучасне економічне мислення – це не тільки усвідомлення основоположних принципів господарювання, розуміння суті і головних напрямків економічного розвитку. Передусім це перетворення економічних знань на практичні дії, що забезпечують високий економічний ефект.

Пререквізити: вихідна
Кореквізити: Макроекономіка, Мікроекономіка.

Відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля" та освітньої програми "Управління торговельним бізнесом і комерційна логістика" дисципліна має забезпечити:

- **компетентності:** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. Здатність діяти відповідально та свідомо. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- **програмні результати навчання:** Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері. (ПРН 01, ПРН 09, ПРН 10, ПР 11, ПРН 25)

***Мета дисципліни*.** комплексне вивчення економічних відносин як форми суспільного виробництва, пізнання основ економічного життя суспільства у взаємозв'язку з потребами та інтересами людей, вивчення проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів при задоволенні зростаючих потреб населення країни, формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем.

Предмет дисципліни. Формування світогляду щодо вміння орієнтуватися в управлінні виробництвом, розподілом, обміном та споживанням життєвих благ, та усвідомлення економічних понять та категорій в сучасному народногосподарському середовищі.

Завдання дисципліни. вивчення економічних відносин, які складаються між людьми в процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ; виявлення сутності та механізму дії економічних законів; визначення закономірностей функціонування ринкового господарства; формування та закріплення навичок студентів до використання економічних понять і категорій.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: ***усвідомлювати*** основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави; ***реалізувати*** свої права і обов'язки як члена громадянського суспільства; ***вміти*** користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу; ***відтворювати*** моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері;

демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства; ***знати*** базові й структурні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з подальшим застосуванням їх на практиці; ***вміти*** критично мислити, з застосовуванням аналізу та синтезу у професійних цілях.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету управління,
адміністрування та туризму

_____ Євгеній РУДНІЧЕНКО
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

08.09.2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична економія та громадянське суспільство
Назва

Галузь знань 07 – Управління та адміністрування
Спеціальність 076 – Підприємництво та торгівля
Рівень вищої освіти Перший (*бакалаврський)*
Освітньо-професійна програма **Управління підприємницькою діяльністю**
Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС ***Шифр дисципліни*** ОЗП 01
Мова навчання українська
Статус дисципліни: обов'язкова (дисципліни загальної підготовки)
Факультет – Управління, адміністрування та туризму
Кафедра – Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин					Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				Самостійна робота, в т.ч. ІРС				
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття				Залік	Іспит
Денна	1	1	5	68	34		34	82				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми "Управління підприємницькою діяльністю" за спеціальністю 076 "Підприємництво та торгівля

Робоча програма складена _____ к.е.н., доцент Алла МЕЙШ
Підпис Ступінь, вчене звання Ім'я , ПРІЗВИЩЕ

Схвалена на засіданні кафедри Економічної теорії, підприємництва та торгівлі

Протокол від 05.09.2023 р. № 1 Зав. кафедри _____ Лариса ЛЮБОХИНЕЦЬ
Підпис Ім'я , ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету управління, адміністрування та туризму

Голова вченої ради _____ Євгеній РУДНІЧЕНКО
Підпис Ім'я , ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2023

2 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний період економічного розвитку України характеризується поступовим переходом народногосподарських структур до ринкових. Перехід народного господарства до ринку потребує налагодження якісно нової системи економічної освіти. Суть проблеми полягає в тому, що керівникам державних підприємств, підприємцям, домашнім господарствам необхідні знання, пов'язані з механізмом функціонування ринку, його інфраструктури, розуміння інвестиційної політики. Вони мають володіти здатністю вибору в умовах обмеженості ресурсів, вміти реально оцінювати закономірності співвідношення попиту та пропозиції, володіти навиками менеджменту та маркетингової політики. Людина не може байдуже ставитись до рівня національної економіки. Вона повинна знати, за яких умов і якими шляхами може успішно розвиватись суспільне виробництво, оскільки від цього залежить рівень життя населення.

Всі ці проблеми вивчає політекономія. Вона є методологічним фундаментом комплексу економічних наук: галузевих (економіка промисловості, транспорту, будівництва, сільського господарства); функціональних (фінанси, кредит, маркетинг); міжгалузевих (економічна географія, демографія, статистика, теорія управління і регулювання).

Виховне значення курсу політекономії зводиться до нового економічного виховання кадрів. А це означає необхідність формування економічного мислення, яке спирається на глибоке знання економічних законів ринкової економіки. Сучасне економічне мислення – це не тільки усвідомлення основоположних принципів господарювання, розуміння суті і головних напрямків економічного розвитку. Передусім це перетворення економічних знань на практичні дії, що забезпечують високий економічний ефект.

Пререквізити: вихідна
Кореквізити: Макроекономіка, Мікроекономіка.

Відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 076 "Підприємництво та торгівля" та освітньої програми "Управління підприємницькою діяльністю" дисципліна має забезпечити:

- **компетентності:** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. Здатність діяти відповідально та свідомо. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

- **програмні результати навчання:** Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності,

примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері. - (ПРН 01, ПРН 09, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 24)

Мета дисципліни. комплексне вивчення економічних відносин як форми суспільного виробництва, пізнання основ економічного життя суспільства у взаємозв'язку з потребами та інтересами людей, вивчення проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів при задоволенні зростаючих потреб населення країни, формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем.

Предмет дисципліни. Формування світогляду щодо вміння орієнтуватися в управлінні виробництвом, розподілом, обміном та споживанням життєвих благ, та усвідомлення економічних понять та категорій в сучасному народногосподарському середовищі.

Завдання дисципліни. вивчення економічних відносин, які складаються між людьми в процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ; виявлення сутності та механізму дії економічних законів; визначення закономірностей функціонування ринкового господарства; формування та закріплення навичок студентів до використання економічних понять і категорій.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: ***усвідомлювати*** основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави; ***реалізувати*** свої права і обов'язки як члена громадянського суспільства; ***вміти*** користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу; ***відтворювати*** моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері;

демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства; ***знати*** базові й структурні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності з подальшим застосуванням їх на практиці; ***вміти*** критично мислити, з застосовуванням аналізу та синтезу у професійних цілях.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на		
	Денну форму		
	Лекції	Практичні заняття	СРС
1. Предмет і метод політичної економії. Економічні потреби та інтереси.	2	2	4
2. Економічна система суспільства та закони її розвитку. Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування.	2	2	6
3. Відносини власності. Інститути громадянського суспільства, як форма організації і спільної діяльності громадян.	2	2	5
4. Форми організації суспільного виробництва.	2	2	4
5. Гроші та грошові системи.	2	2	5
6. Капітал і наймана праця.	2	2	5
7. Ринок, його суть і функції. Конкуренція і монополія.	2	2	5
8. Сутність підприємства та підприємництва. Витрати виробництва та прибуток. Показники економічної ефективності виробництва.	2	2	5
9. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Підприємництво в аграрній сфері	2	2	4
10. Сутність та функції держави. Демократія. Суспільний вибір в умовах прямої та представницької демократії.	4	4	10
11. Суспільне відтворення. Економічні цикли.	2	2	4
12. Розподіл національного доходу. Форми розподілу доходів.	2	2	5
13. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання. Соціалізація громадянського суспільства.	2	2	5
14. Соціальна відповідальність суб’єктів громадянського суспільства.	2	2	5
15. Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.	2	2	5
16. Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності	2	2	5
Разом години за семестр	**34**	**34**	**82**

4 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Зміст лекційного матеріалу

№ лекції	Перелік тем лекцій, їх анотація	Кількість годин
1	**Тема 1. Предмет і метод політичної економії. Економічні потреби та інтереси.** Становлення і основні етапи розвитку політичної економії як науки. Предмет політичної економії. Економічні категорії, закони і принципи. Система економічних законів. Методологічні аспекти механізму дії і використання економічних законів людьми. Функції політичної економії. Місце економічної теорії в системі конкретно-економічних наук. Взаємозв'язок економічної теорії, економічної політики та господарської практики. Специфіка соціально-економічних досліджень. Емпіричні та теоретичні методи дослідження економічних процесів. Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Виробничі можливості суспільства і потреби. Економічні потреби суспільства, їх суть і структура. Економічний закон зростання потреб. Формування потреб. Корисність продукту. Економічні інтереси, їх сутність та суб'єкти. Взаємозв'язок інтересів і потреб. Сутність та взаємозв'язок економічного та соціального прогресу. Критерії економічного прогресу. Рушійні сили економічного прогресу. Місце і роль людини в суспільному виробництві. **Літ.: [3-7]**	**2**
2	**Тема 2. Економічна система суспільства та закони її розвитку. Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування.** Формаційний та цивілізаційний підходи до процесів суспільного розвитку. Економічна система, її сутність та структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Критерії розвитку продуктивних сил. Суспільний поділ праці і структура продуктивних сил. Економічні відносини як суспільна форма і спосіб організації економічної системи. Економічні відносини та їх суб'єкти. Структура економічних відносин. Соціально-економічні відносини. Організаційно-економічні і техніко-економічні відносини. Економічний устрій: сутність і місце в економічній системі. Методологічні аспекти механізму дії і використання економічних законів людьми. Типи і еволюція економічних систем. Моделі змішаної економіки. Закономірності розвитку економічної системи в кінці XX – на початку XX1 століття. Поняття громадянського суспільства. Функції громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. Цінності громадянського суспільства в працях середньовічних мислителів. Епоха Відродження та концепції громадянського суспільства. Громадянське суспільство у політичних ідеологіях: лібералізм, соціал-демократія. Громадянське суспільство та комунікативні теорії. Місце громадянського суспільства у ідеологіях переходу до демократії. Національні особливості громадянських суспільств. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні. **Літ.: [1-7]**	**2**
3	**Тема 3. Відносини власності. Інститути громадянського суспільства, як форма організації і спільної діяльності громадян.** Власність як економічна категорія. Теорії власності. Еволюція приватної форми власності. Привласнення та відчуження. Місце та роль власності в економічній системі. Власність та право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Нові об'єкти власності. Види і форми власності та форми господарювання. Плюралізм форм власності в ринковій економіці. Людина в економічній системі як виробник, суб'єкт виробничих відносин, кінцева мета суспільного виробництва. Тенденції в розвитку відносин власності в Україні та у світі. Суть процесів одержавлення, роздержавлення та приватизації власності. Форми, механізми, принципи, цілі, способи роздержавлення та приватизації. Етапи приватизації в України. Проблеми реприватизації підприємств в сучасних умовах. Інститути громадянського суспільства. Роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства. **Літ.: [1-7]**	**2**
4	**Тема 4. Форми організації суспільного виробництва.** Виробництво як основа життя та розвитку суспільства. Процес праці і процес виробництва. Суспільне виробництво і відтворення. Зміст і структура виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Основні фактори суспільного виробництва та їх взаємозв'язок. Ефективність виробництва та її економічні та соціальні показники. Загальні форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне.	**2**

	Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства. Товар як фундаментальна категорія товарного виробництва. Двоїстий характер праці втіленої в товарі. Величина вартості товару. Вплив продуктивності та інтенсивності праці на вартість товару. Проста та складна праця. Фактори впливу на величину вартості товару. Альтернативні теорії формування вартості товарів та послуг. Закон вартості, як основний економічний закон товарного виробництва. Його сутність, риси та функції. **Літ.: [3-7]**	
5	**Тема 5. Гроші та грошові системи.** Еволюція форм вартості та виникнення грошей. Суть та функції грошей. Гроші та ціна. Альтернативні теорії грошей. Грошовий обіг і його закони. Грошовий ринок. Грошові реформи. Грошова система, її основні елементи та типи. Еволюція грошових систем. Види та природа сучасних грошей. Створення грошової системи в Україні. Суть, причини виникнення та види інфляції. Стагфляція. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави. **Літ.: [3-7]**	**2**
6	**Тема 6. Капітал і наймана праця.** Первісне нагромадження капіталу - початковий фактор формування ринкового підприємництва. Перетворення грошей у капітал. Загальна формула руху капіталу та її суперечності. Капітал як економічна категорія. Постійний та змінний капітал. Теорії капіталу та їх сучасне трактування. Капітал і праця. Наймана праця. Властивості товару робоча сила. Робочий день і його структура. Необхідний і додатковий продукт. Норма і маса додаткової вартості. Механізм створення додаткового продукту. Абсолютна та відносна додаткова вартість. Надлишковий додатковий продукт. Закон додаткової вартості – основний мотив товарного виробництва. **Літ.: [3-7]**	**2**
7	**Тема 7. Ринок, його суть і функції. Конкуренція і монополія.** Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Типи ринків. Альтернативні теорії визначення ринку. Суб'єкти ринкового господарства. Функції ринку та їх аналіз. Механізм саморегулювання ринку. Закон попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Ринкова ціна: механізм формування і функції. Сучасний ринок, його сутність, види і структура. Принципи класифікації ринків. Об'єктивна зумовленість та сутність економічної ринкової інфраструктури. Поняття та основні риси інфраструктури ринку. Організаційно-технічна інфраструктура ринку. Товарна біржа. Фінансово-кредитна інфраструктура ринку. Науково-дослідницька інфраструктура ринку. Інтернет-торгівля у сфері ринкової інфраструктури. Фондова і валютна біржі. Акціонерно-корпоративний капітал. Цінні папери акціонерних товариств. Конкуренція і монополізм як основоположні атрибути ринкової економіки. Сутність і генезис економічної конкуренції. Економічний закон конкуренції. Функції та форми конкуренції. Типи ринків недосконалої конкуренції: чиста монополія, монополістична конкуренція, олігополія. Цінова та нецінова конкуренція. Монопольні ціни. Причини виникнення та суть монополій. Види монополії: природна, адміністративна, економічна. Форми монополії: картель, синдикат, трест, концерн, конгломерат. Типи монополій: монополія окремого підприємства, монополія як змова, монополія, що базується на диференціації продукту. Галузеві олігополістичні ринкові ситуації. Основні риси олігополістичної конкуренції. Неціновий характер і основні засоби олігополістичної конкуренції. Монопольна влада. Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство, особливості американської та європейської моделі. Антимонопольна політика в Україні. **Літ.: [3-7]**	**2**
8	**Тема 8. Сутність підприємства та підприємництва. Витрати виробництва та прибуток.** Сутність підприємництва і умови його існування. Суб'єкти та об'єкти підприємництва. Види та функції підприємництва. Теорії та моделі підприємництва. Суть, цілі та функції підприємства. Організаційні та правові форми підприємства та їх класифікація. Господарські товариства. Малі підприємства та венчурний бізнес. Промисловий капітал та його кругообіг. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Оборот капіталу, його сутність. Швидкість обороту капіталу. Основний і оборотний капітал. Час обороту капіталу та його складові частини. Амортизація та відтворення основного капіталу. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Амортизаційний. Проблеми банкрутства підприємств. Сутність та економічне значення витрат виробництва. Теорії витрат виробництва. Капітал і витрати виробництва. Концепції витрат виробництва. Види витрат виробництва та	**2**

	особливості їх динаміки. Собівартість продукції, її види та структура. Шляхи зниження собівартості продукції. Прибуток (дохід) на капітал і фактори, що його визначають. Маса і норма прибутку. Теорії прибутку і чинники, що на нього впливають. Середній прибуток та середня норма прибутку. **Літ.: [3-7]**	
9	**Тема 9. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Підприємництво в аграрній сфері.** Природа і генезис торговельного капіталу. Особливості сфери функціонування торговельного капіталу та його функціональна структура. Витрати обігу. Торговельний прибуток і його норма. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Позичковий процент. Норма позичкового проценту та його динаміка. Межі коливання. Кредитно-банківська система як сфера руху позичкового капіталу. Аграрні відносини, їх зміст та особливості. Суб'єкти аграрних відносин. Земля як економічна категорія і фактор виробництва. Форми власності на землю і форми господарювання в сільському господарстві. Фермерські господарства. Кооперативні господарства. Державні господарства. Змішані господарства. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Абсолютна, диференційна та монопольна рента. Розподіл і використання рентного доходу. Орендна плата і її структура. Земельний податок. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі. Агропромислова інтеграція і агропромисловий комплекс. Агробізнес. Форми господарювання в аграрному секторі. Сучасні проблеми реформування та піднесення сільського господарства в Україні. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва. **Літ.: [3-7]**	**2**
10	**Тема 10. Сутність та функції держави. Демократія. Суспільний вибір в умовах прямої та представницької демократії.** Держава як суб'єкт економічної системи. Причини виникнення держави. Основні моделі та альтернативні теорії походження держави. Кейнсіанська і неокласична моделі регулювання економіки. Проблема взаємодії ринкового та державного регулювання економіки. Економічні функції держави. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці. Система цілей державного макроекономічного регулювання. Форми державного управління. Захист конкуренції. Правове регулювання. Визначення мети і макроекономічних пріоритетів. Стабілізація економіки. Форми, методи та інструменти регулювання економіки. Правові, економічні та адміністративні методи. Прямі та непрямі методи. Сучасні проблеми державного регулювання економіки в Україні. Основні методи державного регулювання економіки України. Стосунки між державою та громадянами. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Демократичні інститути. Конституція та її призначення. Законодавча, виконавча та судова влада в демократичних країнах. Громадські організації: правовий статус, діяльність та вплив на демократію. Моделі демократії Поняття прав людини. Сучасні дискусії щодо прав людини. Права та свободи. Права та відповідальність громадянина. Права людини та представницькі інститути демократії. Типологія прав людини. Методи й механізми захисту прав людини. Інститут Уповноваженого з захисту прав людини. Демократія та політичні організації. Економічна демократія. Демократичні та деспотичні форми правління. Політичні системи. Моделі політичних партій. Роль політичних партій в розвитку демократії. Політичні та правлячі сили. Політична влада. Концепції політичної влади. Соціальна влада. Легітимність політичної влади. Принципи розподілу влади. Правовий статус політичних партій в Україні. Діяльність та вплив політичних партій на демократію. Групи спеціальних інтересів. Типи груп інтересів. Лобізм та його види. Бюрократія як наукова категорія: суть, ознаки та атрибути бюрократії. Принципи бюрократії. Види та типи бюрократії. Економіка бюрократичних структур та адміністративний ресурс. Способи використання адміністративного ресурсу. Методи боротьби з адміністративним ресурсом. Бюрократичне благо. Модель Нісканена. Суспільний вибір в умовах прямої демократії. Правило одностайності. Правило більшості. Модель медіанного виборця. Теореми Мея, Рея-Тейлора Суспільний вибір в умовах представницької демократії. Принципи виборчого права. Етапи виборчого процесу. Система пропорційного представництва. Феномен раціонального ігнорування. Концепція політичного ділового циклу. Парадокс вибору Політична конкуренція та формування коаліційних урядів. Політична рента. Теорія пошуку ренти. Стратегічне голосування. Модель мінімально виграшної коаліції. Модель мінімально повязаних коаліцій. Маніпулювання. **Літ.: [1-7]**	**4**

11	**Тема 11. Суспільне відтворення. Економічні цикли.** Сутність і багатогранність процесу суспільного відтворення. Просте і розширене відтворення. Екстенсивна та інтенсивна форми розширеного відтворення. Збалансованість суспільного виробництва та його продукту. Пропорції розвитку суспільного виробництва. Закономірності розвитку суспільного відтворення. Особливості відтворення робочої сили. Економічне зростання: сутність, типи і фактори. Основні моделі економічного зростання: кейнсіанські, неокласичні. Фактори економічного зростання. Заощадження та нагромадження. Результати національного виробництва та відтворення. Суспільний продукт та закономірності його розширеного відтворення. Форми та методи обчислення суспільного продукту. Вартісна та натурально-речова форми суспільного продукту. Валовий національний продукт, його сутність і відтворювальна структура. Чистий національний продукт і національний дохід. Концепції національного доходу. Співвідношення сукупного суспільного продукту, національного доходу та національного багатства. Національне багатство і його структурні елементи. Використання національного багатства. Економічний потенціал і його структура. Соціальна і економічна ефективність. Показники економічної ефективності виробництва. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Масштаби і особливості тіньової економіки в Україні. Циклічність економічного розвитку. Причини циклічного розвитку та економічних криз. Промисловий цикл та його фази. Основні характеристики циклів. Малі цикли Д.Кітчина і середні цикли Жунглара. Матеріальні основи малих, середніх та великих циклів. Цикли відтворення С.Кузнєца. Довгі хвилі Н.Д. Кондратьєва. Загальні риси економічних циклів.. Теорії циклів: дискусійні проблеми. Економічні і структурні кризи. Закономірності економічних криз. Державне антикризове регулювання економіки. Особливості економічної кризи в Україні. **Літ.: [3-7]**	**2**
12	**Тема 12. Розподіл національного доходу. Форми розподілу доходів.** Суть та функції розподілу. Сутність та механізм розподілу доходів. Сутність доходу як економічної категорії. Національний доход, його розподіл, перерозподіл та використання. Доходи населення, їх види та джерела формування. Нагромадження, його суть та джерела. Фонд та норма нагромадження. Фактори впливу на норму нагромадження. Закон нагромадження та його дія в умовах нерегульованого капіталізму і в сучасних умовах. Економічні та соціальні наслідки нагромадження. Ефективність нагромадження. Споживання національного доходу. Співвідношення нагромадження та споживання. Економічні межі нагромадження. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність. Заробітна плата, як ціна товару “робоча сила” та форма розподілу за результатами праці. Номінальна і реальна заробітна плата. Форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент в структурі сімейних доходів. Номінальні та реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. **Літ.: [3-7]**	**2**
13	**Тема 13. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання. Соціалізація громадянського суспільства.** Зайнятість, її суть і форми. Теорії зайнятості. Відтворення робочої сили як складова процесу суспільного відтворення. Сутність та фактори розширеного відтворення робочої сили. Роль освіти у відтворенні робочої сили. Людський капітал, особливості його формування в Україні. Нерівномірність розподілу доходів та споживання. Прожитковий мінімум, його роль у фізіологічному відтворенні робочої сили. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Причини виникнення та форми безробіття. Роль держави у регулюванні зайнятості та відтворенні робочої сили. Методи державного регулювання зайнятості населення. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність і процеси маргіналізації населення. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Державне регулювання розподілу доходів. Соціалізація громадянського суспільства. Соціальна структура суспільства. Ринок праці: суть, функції , структура та інфраструктура. Соціальна політика та її складові. Моделі соціальної політики. Критерії держави добробуту. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем. Гармонізація інтересів соціальних партнерів. Моделі соціального партнерства. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки. Коефіцієнт Джині. Крива Лоренца. Абсолютна та відносна бідність. Децильний коефіцієнт. Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту: утилітаристська	**4**

	функція, егалітарна функція, роулсіанська функція, функція суспільного добробуту Ф. Ніцше, лібертарианська функція. **Літ.: [1-7]**	
14	**Тема 14. Соціальна відповідальність суб'єктів громадянського суспільства.** Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. Інститути соціальної відповідальності. Види соціальної відповідальності. Теорія зацікавлених сторін. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Види соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Соціальна відповідальність держави. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності. Базові моделі соціальної відповідальності суб'єктів підприємництва. Моделі корпоративної соціальної відповідальності та їх аналіз. Екологічна компонента соціальної відповідальності. Екологічна відповідальність бізнесу. **Літ.: [1-2]**	
15	**Тема 15. Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.** Сутність, етапи становлення та основні риси світового господарства. Сучасна структура світового господарства. Закономірності розвитку світового ринку. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства. Суть міжнародного поділу праці. Міжнародна спеціалізація у світовому господарстві. Міжнародна кооперація. Інтернаціоналізація продуктивних сил і виробництва. Інтернаціоналізація капіталу. Формування інтернаціональної вартості як основа світової ціни. Транснаціональні корпорації (ТНК) і розвиток міжнародних виробничих зв'язків. Міжнародна економічна інтеграція та її організаційні форми. Європейське економічне співтовариство і його місце у світовій економіці. Світогосподарські зв'язки та їх форми. Світова торгівля: сутність та структура. Всесвітній ринок товарів і послуг. Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. Торговельна політика, її види та інструменти. Теорія порівняльних витрат. Торговельний і платіжний баланс. Сутність та форми міжнародного руху капіталів, його масштаби та динаміка. Прямі та портфельні інвестиції. Міграція населення і світовий ринок праці. Сутність і причини, форми і тенденції розвитку міграції робочої сили. Міжнародні кредитні відносини і механізм їх регулювання. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні курси. Конвертованість валют. Валютні ринки. Міжнародна валютна система та етапи її розвитку. Міжнародні валютно-фінансові організації: МВФ, МБРР, ЄБРР. Валютне регулювання. Державне регулювання зовнішньо - економічної діяльності. **Літ.: [3-7]**	**2**
16	**Тема 16. Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі проблем сучасності.** Сучасна глобалізація світогосподарських зв'язків і виникнення загально цивілізаційних проблем людства. Природа і види глобальних проблем сучасності та їх класифікація. Роль ТНК в глобалізації виробництва. Глобалізація торгівлі та фінансів. Глобальна нерівність: причини і наслідки. Диференціація країн за рівнем розвитку. Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Демографічні проблеми світу і шляхи її вирішення. Проблема і шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Масштаби загрози і шляхи вирішення екологічних проблем. Національні і глобальні проблеми роззброєння та демілітаризації економіки. Взаємопов'язаний характер, економічні основи та шляхи вирішення глобальних проблем людства. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних економічних проблем. Поняття інтеграції та глобалізації. Вплив глобалізаційних процесів на економіку, культуру, довкілля, людину. Глобальні проблеми людства. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства. Витоки та процес європейської інтеграції. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції. Поняття міжнародних відносин. Особливості міжнародного права. Міжнародне гуманітарне право. Урядові і неурядові міжнародні організації. НАТО. **Літ.: [3-7]**	**2**
Разом за семестр		**34**

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

№ з/п	Теми семінарських занять	Кількість год.
1	**Предмет і метод політичної економії. Економічні потреби та інтереси.** 1. Історичні етапи становлення політекономії як науки. 2. Структура продуктивних сил і виробничих відносин. 3. Предмет і метод політичної економії. 4. Функції політичної економії. 5. Економічні закони та їх класифікація. **Літ.: [3-7]**	**2**
2	**Економічна система суспільства та закони її розвитку. Еволюція громадянського суспільства та етапи його формування.** 1. Суть та еволюція категорії „цивілізація". Етапи людської цивілізації. Постіндустріальне суспільство та його риси. 2. Суть та структурні елементи економічної системи. Цілі економічної системи. 3. Типи економічних систем. 4. Поняття громадянського суспільства. 5. Функції громадянського суспільства. 6. Ознаки громадянського суспільства. 7. Історичні етапи формування та розвитку громадянського суспільства. **Літ.: [1-7]**	**2**
3	**Відносини власності. Інститути громадянського суспільства, як форма організації і спільної діяльності громадян.** 1. Суть відносин власності та їх місце в системі виробничих відносин. 2. Суб'єкти та об'єкти власності. 3. Типи, форми власності. Право власності. 4. Інститути громадянського суспільства. 5. Одержавлення власності, її причини, методи і наслідки. 6. Економічна необхідність роздержавлення власності. Методи роздержавлення. 7. Приватизація: суть, принципи, види і методи здійснення. 8. Розвиток відносин власності в Україні. **Літ.: [1-7]**	**2**
4	**Форми організації суспільного виробництва.** 1. Процес виробництва і процес праці. Матеріальне і нематеріальне виробництво. 2. Основні риси натурального виробництва. Суть товарного виробництва та його типи. 3. Товар та його властивості. Фактори, які визначають величину вартості товару. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі. 4. Закон вартості та його функції. Альтернативні теорії вартості та їх аналіз. **Літ.: [3-7]**	**2**
5	**Гроші та грошові системи.** 1. Розвиток форм вартості та виникнення грошей. Суть грошей та функції грошей. 2. Грошовий обіг та методи його регулювання. Закон грошового обігу. 3. Еволюція грошових систем 4. Суть інфляції та її види. 5. Конвертованість грошових одиниць та їх види. Грошові реформи та їх види **Літ.: [3-7]**	**2**
6	**Капітал і наймана праця.** 1. Умови первісного нагромадження капіталу. 2. Сутність постійного та змінного капіталу. 3. Фактори суспільного виробництва. Специфічність товару робоча сила. 4. Робочий день та його структура. Механізм виробництва додаткової вартості. Суть додаткової вартості, норма і маса додаткової вартості. **Літ.: [3-7]**	**2**
7	**Ринок, його суть і функції. Моделі ринку. Конкуренція і монополія.** 1. Ринок як економічна категорія. Умови функціонування ринку. Функції ринку. Основні об'єкти та суб'єкти ринкової економіки. 2. Класифікація ринків за об'єктами купівлі-продажу. 3. Ринковий попит та пропозиція. Механізм саморегулювання ринку. Кон'юнктура ринку. 4. Ринкова інфраструктура та її елементи. 5. Конкуренція та її закони. Види конкуренції. 6. Суть та причини виникнення, види, форми та типи монополій. Монополія та	**2**

	конкуренція. 7. Монопольні етапи розвитку ринку. 8. Антимонопольне законодавство: американська та європейська модель. Антимонопольне законодавство в Україні. **Літ.: [3-7]**	
8	**Сутність підприємства та підприємництва. Витрати виробництва та прибуток.** 1. Підприємство – основна ланка економіки. Суб'єкти та основні форми підприємницької діяльності. Умови та основні принципи підприємницької діяльності. Проблема банкрутства підприємств на сучасному етапі. 2. Кругооборот капіталу та його стадії. Оборот капіталу. Час і швидкість обороту капіталу. Фактори, що впливають на швидкість обороту капіталу. 3. Основний і оборотний капітал. Механізм відтворення основного капіталу. Оборотні засоби підприємства. 4. Суть акціонерного капіталу. Акціонерні товариства. Акції: суть, функції та види. Контрольний пакет акцій. Фіктивний капітал. Акціонерні товариства в Україні. 5. Суть і види витрат виробництва. 6. Собівартість продукції та шляхи її зниження. 7. Сутність прибутку та його види. Підходи до визначення прибутку. Прибуток, норма прибутку і рентабельність. Механізм формування середньої норми прибутку. **Літ.: [3-7]**	**2**
9	**Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Підприємництво в аграрній сфері.** 1. Капітал у сфері торгівлі. Торговий капітал і торговий прибуток. Витрати обігу. 2. Позичковий капітал та відсоток 3. Особливості аграрних відносин. Причини виникнення земельної ренти. Види земельної ренти. 4. Монополія на землю як на об'єкт господарювання. Диференційна рента. 5. Монополія приватної власності на землю. Абсолютна рента. Монопольна рента. Ціна землі. 6. Форми господарювання в сільському господарстві. Фермерські господарства. Змішані господарства. 7. Агропромислова інтеграція і АПК. Роздержавлення і приватизація в аграрному секторі, аграрний ринок та їх особливості в Україні. **Літ.: [3-7]**	**2**
10	**Сутність та функції держави. Демократія. Суспільний вибір в умовах прямої та представницької демократії.** 1. Держава: поняття, причини виникнення, ознаки. 2. Функції держави. 3. Форми державного управління та регулювання економіки. 4. Основні методи державного регулювання економіки України. **Літ.: [1-7]**	**2**
11	**Сутність та функції держави. Демократія. Суспільний вибір в умовах прямої та представницької демократії.** 1. Стосунки між державою та громадянами. 2. Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства. 3. Поняття і роль правової держави. Взаємозв'язок держави, політичного та громадянського суспільств. Соціальна держава. 4. Законодавча, виконавча та судова гілки влади. 5. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Моделі демократії. 6. Поняття прав людини. Права та свободи. 7. Права людини та представницькі інститути демократії. Типологія прав людини. 8. Суспільний вибір в умовах прямої демократії. 9. Суспільний вибір в умовах представницької демократії. **Літ.: [1-7]**	**2**
12	**Суспільне відтворення. Економічні цикли.** 1. Сутність процесу суспільного відтворення. Просте і розширене відтворення. Екстенсивна та інтенсивна форми розширеного відтворення. 2. Економічне зростання: сутність, типи і фактори 3. Результати національного виробництва та відтворення. Суспільний продукт та методи його обчислення 4. Національне багатство і його структурні елементи. Економічний потенціал і його структура. 5. Соціальна і економічна ефективність. Показники економічної ефективності виробництва. Тіньовий сектор. 6. Циклічність економічного розвитку, суть та причини, типи.	**2**

	7. Економічний цикл та його фази. Теорія „ довгих хвиль” в економіці. 8. Особливості сучасних економічних циклів. Антициклічна політика. 9. Особливості і форми виявлення економічної кризи в Україні в перехідний період. **Літ.: [3-7]**	
13	**Розподіл національного доходу. Форми розподілу доходів.** 1. Суть, місце та роль розподілу в процесі відтворення. 2. Розподіл національного доходу та формування доходів населення. 3. Нагромадження, його суть та джерела. Фонд та норма нагромадження. 4. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність. 5. Заробітна плата, її форми та системи. Форми організації оплати праці в ринковій економіці. 6. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. 7. Сімейні доходи, їх структура та використання. Диференціація доходів та її межі. **Літ.: [3-7]**	**2**
14	**Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання. Соціалізація громадянського суспільства.** 1. Зайнятість та суб'єкти відносин зайнятості. Форми реалізації зайнятості. 2. Сутність та причини безробіття. Типи та форми безробіття. Рівень безробіття та соціальний захист безробітних. 3. Проблеми відтворення робочої сили. 4. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність. 5. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем. 6. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки. 7. Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту. **Літ.: [1-7]**	**2**
15	**Соціальна відповідальність суб’єктів громадянського суспільства.** 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку. 2. Права та відповідальність громадянина. 3. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. 4. Соціальна відповідальність держави. 5. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності. 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності. **Літ.: [1-2]**	**2**
16	**Суть і структура світового господарства. Форми міжнародних економічних відносин.** 1. Світове господарство та світовий ринок 2. Форми та особливості МПП. Форми міжнародної економічної інтеграції. Міжнародні економічні організації. 3. Світогосподарські зв’язки та їх форми. Особливості світової торгівлі. 4. Експорт капіталу. Прямі і портфельні інвестиції. 5. Форми міжнародної міграції робочої сили. 6. Міжнародне науково-технічне співробітництво та його форми. 7. Міжнародні валютно-фінансові відносини. **Літ.: [3-7]**	**2**
17	**Тема 17. Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі економічних та глобальних проблем.** 1. Причини виникнення та суть глобальних проблем. 2. Шляхи розв’язання глобальних проблем людства. 3. Глобальна екологічна катастрофа та шляхи її вирішення. 4.Міжнародне співробітництво в розв’язанні глобальних проблем та розвитку світового господарства. 5. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення. 6. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства. 7. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. **Літ.: [3-7]**	**2**
Разом за семестр		**34**

4.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів ***денної*** форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання практичних робіт, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних домашніх завдань.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни Політична економія та громадянське суспільство становить 82 годин. Вона включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- самостійного опрацювання окремих тем та питань;
- опрацювання навчальної літератури при підготовці до практичного заняття;
- виконання індивідуального домашнього завдання;
- підготовка до поточного тестового контролю;
- підготовка до проведення контрольних заходів (написання контрольної роботи, тощо).

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Отримання завдання для виконання індивідуального домашнього завдання.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та тестового контролю.	6
3	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Підбір матеріалів, опрацювання літературних джерел для виконання індивідуального домашнього завдання.	5
4	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та тестового контролю.	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання ІДЗ.	5
6	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та тестового контролю.	5
7	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та контрольної роботи. Виконання ІДЗ.	5
8	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до усного опитування та тестового контролю. Контрольна робота за темами 1-8.	5
9	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання ІДЗ.	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та тестового контролю.	5
11	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання ІДЗ.	5
12	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та тестового контролю.	4
13	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання ІДЗ.	5
14	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та тестового контролю.	5
15	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю. Виконання ІДЗ.	5

16	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування. Здача індивідуального домашнього завдання.	5
17	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування. Контрольна робота за темами 9-16.	5
Разом за семестр		**82**

4.4 Тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів.

Теоретичні питання для ІДЗ.

1. Назвіть і охарактеризуйте основні історичні етапи становлення економічної теорії, як науки.
2. Місце і роль економічної теорії в системі економічних знань.
3. Охарактеризуйте економіку та її дві сторони: продуктивні сили та виробничі відносини.
4. Що є предметом вивчення політичної економії і чим він відрізняється від предмету «економікс»?
5. Розкрийте суть поняття «система економічних законів» і на які групи вона поділяється?
6. Проаналізуйте методико-методологічні засади аналізу пізнання в політичній економії.
7. Назвіть і охарактеризуйте функції політичної економії.
8. Охарактеризуйте основні економічні потреби суспільства, їх суть та структуру.
9. Розкрийте зміст економічних інтересів, як одного із спонукального мотиву виробничої діяльності.
10. Проаналізуйте зміст суспільного поділу праці.
11. Яку роль виконує людина в суспільному виробництві?
12. Проаналізуйте формаційний підхід до періодизації суспільного розвитку.
13. В чому полягає зміст цивілізаційного підходу суспільного розвитку?
14. Охарактеризуйте основні етапи розвитку цивілізації.
15. Розкрийте суть економічної системи та її структуру.
16. Назвіть основні типи економічних систем і дайте їм коротку характеристику.
17. Дайте визначення економічної категорії «товар», розкрийте його властивості.
18. В чому полягає суть вартості товару та визначення її величини?
19. Яким чином відбувається розвиток товару і товарного виробництва в сучасних умовах?
20. Розглянути основні закони розвитку товарного виробництва
21. В чому полягає суть виробництва як процесу суспільної праці?
22. Назвіть основні фактори виробництва та їх поєднання.
23. Розкрийте поняття капіталу як економічної категорії.
24. Як складуються трудові відносини при капіталізмі?
25. В чому полягає специфічність робочої сила як фактору виробництва?
26. Механізм створення додаткової вартості.
27. Розкрийте зміст поняття «власність» як економічної категорії.
28. Яку структуру мають відносини власності?
29. Опишіть суб'єкти та об'єкти власності.
30. Охарактеризуйте типи і форми власності.
31. Еволюція власності, основні тенденції у відносинах власності на сучасному етапі.
32. Особливості розвитку відносин власності в Україні.
33. Розкрийте економічну суть роздержавлення власності.
34. Проаналізуйте еволюційний розвиток форм вартості.
35. Виникнення грошей та їх суть.
36. Назвіть і охарактеризуйте функції грошей.
37. Розгляньте закон грошового обігу, його суть та алгебраїчну форму .
38. Охарактеризуйте грошову систему, її елементи.
39. Розкрийте суть інфляції, причини її виникнення та наслідки інфляційного процесу в країні.
40. Проаналізуйте основні шляхи усунення інфляції.
41. Дайте характеристику основних проблем стабільності грошового обігу та конвертованості грошової одиниці.
42. Грошові реформи та шляхи їх впровадження.
43. Охарактеризуйте вирішальні умови створення ринкового господарства. Ринкове господарство, суб'єкти та об'єкти.
44. Основні риси та ознаки ринкової економіки.
45. Охарактеризуйте основні функції ринку.
46. Ринкова структура та інфраструктура.
47. Охарактеризуйте поняття інфраструктури ринку та її основні елементи.
48. Поняття та принципи функціонування ринкової системи, її функції.
49. Механізм саморегулювання ринку.
50. Моделі ринкової організації господарства.

51. Закони попиту та пропозиції, фактори формування попиту та пропозиції.
52. Суть конкуренції та її основні форми прояву.
53. Основні методи конкурентної боротьби.
54. Охарактеризуйте закон конкуренції, його переваги та недоліки.
55. Суть та причини виникнення монополії.
56. Форми та типи монополій.
57. Проаналізуйте основні принципи та ознаки підприємництва в Україні.
58. Суть підприємництва. Основні форми підприємств.
59. Ризик діяльності підприємства. Проблема банкрутства.
60. Дайте характеристику участі держави в управлінні підприємством.
61. Охарактеризуйте мале підприємництво.
62. Моделі підприємництва.
63. Держава: поняття, причини виникнення, ознаки.
64. Функції держави.
65. Форми державного управління та регулювання економіки.
66. Стосунки між державою та громадянами.
67. Основні моделі та альтернативні теорії походження держави.
68. Основні методи державного регулювання економіки України.
69. Поняття і роль правової держави. Діалектика співвідношення громадянського суспільства і держави.
70. Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства.
71. Взаємозв'язок держави, політичного та громадянського суспільств.
72. Громадянське суспільство та правова і соціальна держава.
73. Природа і генезис торгового капіталу. Витрати обігу і торговий прибуток.
74. Генезис, природа і джерела позичкового капіталу. Норма позичкового капіталу.
75. Види кредитів.
76. Кредитно-банківська система як сфера руху позичкового капіталу.
77. Акціонерно-нормативний капітал.
78. Цінні папери.
79. Кругообіг і обіг капіталу.
80. Поняття основного і оборотного капіталу. Визначення амортизації.
81. Фізичний і моральний знос основного капіталу.
82. Суть та класифікація витрат виробництва.
83. Собівартість продукції, її види та структура.
84. Прибуток та фактори, що його визначають.
85. Ціни та ціноутворення.
86. Аграрні відносини, їх специфіка, продуктивні сили і виробничі відносини.
87. Рентні відносини у сільському господарстві.
88. Механізм утворення диференційної ренти.
89. Агропромислова інтеграція та АПК. Агробізнес.
90. Відносини власності у сільському господарстві.
91. Форми господарювання в АПК. Взаємозв'язок і поєднання дрібного і великого виробництва в АПК.
92. Суть аграрної реформи в Україні.
93. Суть, структура і закономірності суспільного відтворення.
94. Умови реалізації при простому та розширеному відтворенні.
95. Пропорції суспільного відтворення.
96. Фонд нагромадження та закон нагромадження.
97. Зв'язок економічного зростання, нагромадження та інвестицій.
98. Суспільне відтворення в перехідній економіці України.
99. Суспільний продукт.
100. Валовий національний продукт та валовий внутрішній продукт.
101. Національний доход, його розподіл та перерозподіл.
102. Роль державного бюджету в перерозподілі національного доходу.
103. Суть та структура національного багатства.
104. Проблеми розширеного відтворення.
105. Економічний потенціал та його роль в процесі економічного розвитку.
106. Показники ефективності виробництва.
107. Розподіл як економічна категорія.
108. Взаємозв'язок виробництва та розподілу.
109. Форми заробітної плати.
110. Системи заробітної плати.
111. Соціальний захист населення.
112. Причини диференціації доходів населення.
113. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.
114. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем.
115. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки.

116. Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту.
117. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства
118. Суть та причини циклічності економічного розвитку.
119. Фази економічного циклу.
120. Типи економічних циклів.
121. Теорія «довгих хвиль» в економіці.
122. Необхідність та суть державного регулювання в ринковій економіці.
123. Теорії держави та економічної ролі держави.
124. Державна власність та державне підприємництво.
125. Форми, методи державного регулювання економіки.
126. Інструменти державного регулювання економіки. Фінансова система і фінансове регулювання.
127. Сутність і види податків.
128. Соціальна політика та її вплив на розвиток громадянського суспільства
129. Глобалізація та її вплив на громадянське суспільство.
130. Основні концепції та моделі перехідної економіки.
131. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів.
132. Економічні передумови переходу країн до ринкової економіки.
133. Етапи розвитку світового господарства.
134. Сучасна структура світового господарства.
135. Форми міжнародних економічних відносин.
136. Міграційні процеси. Види та форми сучасної міграції.
137. Основні форми міжнародного поділу праці.
138. Роль та місце України в світовому господарстві.
139. Світові валютно-кредитні відносини.
140. Глобалізація як новий етап розвитку інтеграційних процесів у світовій економіці.
141. Глобальна екологічна катастрофа та шляхи її вирішення.
142. Економічні основи вирішення глобальних проблем людства.
143. Причини виникнення та суть глобальних проблем.
144. Шляхи розв'язання глобальних проблем людства.
145. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та розвитку світового господарства.
146. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення.
147. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства.
148. Соціальна відповідальність держави.
149. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності.
150. Екологічна компонента соціальної відповідальності

5 ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних методів, зокрема, лекції проводяться в основному словесними методами та з використанням комп'ютерних інформаційних технологій, наочних методів (слайдів), пояснення, бесіди; практичні заняття - з використанням ситуацій вправ, дискусій і мають за мету – сприяти формуванню у студента системної цілісної уяви про закономірності функціонування складних соціально-економічних систем; проникнення в діалектику особливостей сучасної парадигми та методології досліджень економічних відносин, політичних і соціальних чинників, що впливають на характер економічного та соціального розвитку, на формування якісно нової системи мотивації економічної діяльності суб'єктів господарювання в сучасних умовах.

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 9 Сутність та природа держави. Держава і громадянське суспільство	Кейс-метод – проблемна ситуація Соціальна відповідальність держави. (практичне заняття)
Тема 14. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою.	Проблемне питання – Нерівність та бідність: значення та способи оцінки. (практичне заняття)

Тема 15. Господарський механізм у системі суспільного відтворення.	Проблемне питання – Сутність і структура державного бюджету. Державний бюджет та позабюджетні фонди. Місцеві бюджети. Бюджетна та податкова системи. Фіскальна політика. Фіскальні методи регулювання виробництва. Сутність і структура податків. Види податків та податкових ставок. Податкова система в Україні.
Тема 17 Проблеми функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності.	Кейс-метод – Шляхи розв'язання глобальних проблем людства.(практичне заняття)

6 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування на практичних заняттях;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми;
- виконання індивідуального домашнього завдання;
- вирішення проблемних ситуацій кейс-методом.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються всі результати поточного контролю, так і підсумкового контрольного, який проводиться методом тестування з усього матеріалу дисципліни.

7 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СЕМЕСТРІ

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за ***чотирибальною*** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих ***позитивно*** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом захисту індивідуального завдання, рішення проблемних ситуацій кейс-методом, згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів; знання теоретичного матеріалу з теми; вміння студента обґрунтувати практичні рішення, вирішення проблемних ситуацій кейс-методом; своєчасний захист індивідуального домашнього завдання.

Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в аудиторії кафедри у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	**Узагальнений критерій**
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві ***похибки***.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три ***несуттєві помилки***.
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і ***суттєві помилки*** у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене

	запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль (іспит)
Перший семестр				
Усний виступ на практичному занятті (мінімальна кількість оцінок - 5)	Тестовий контроль	Контрольна робота	Індивідуальне домашнє завдання	Підсумковий контрольний захід
0,3	**0,1**	**0,1**	**0,1**	**0,4**

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

Талон відповідей (приклад)

тестування із _____
Назва дисципліни

на тему_____

Студента гр. _____ _____
Прізвище та ініціали

Номер завдання	Відповідь	Номер завдання	Відповідь	Номер завдання	Відповідь	Номер завдання	Відповідь	Номер завдання	Відповідь
1		6		11		16		21	
2		7		12		17		22	
3		8		13		18		23	
4		9		14		19		24	
5		10		15		20		25	

___ _____ 202__ р. _____
Підпис студента

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка	**Інституційна**	**Інституційна**	**Критерії оцінювання**

ECTS	шкала балів	оцінка		
A	4,75-5,00	“5”	Зараховано	**Відмінно** – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків.
B	4,25-4,74	“4”		**Добре** – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками.
C	3,75-4,24	“4”		**Добре** – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками.
D	3,25-3,74	“3”		**Задовільно** – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією.
E	3.00-3,24	“3”		**Задовільно** – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	“2”	Незараховано	**Незадовільно** – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	“2”		**Незадовільно** – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

8 ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Предмет та функції політекономії.
2. Методи пізнання економічних явищ та процесів.
3. Економічні закони та категорії.
4. Продуктивних сили і виробничі відносини.
5. Економічні потреби та інтереси суспільства, їх суть та структура.
6. Історичні етапи становлення та розвиток політичної економії.
7. Суть та еволюція категорії «цивілізація». Етапи людської цивілізації).
8. Економічна система суспільства: сутність, цілі та основні структурні елементи.
9. Типи економічних систем.
10. Сутність відносин власності та їх місце в системі виробничих відносин. Суб’єкти та об’єкти власності.
11. Типи, форми власності та їх еволюція.
12. Поняття громадянського суспільства.
13. Функції громадянського суспільства.
14. Ознаки громадянського суспільства.
15. Історичні етапи формування та розвитку громадянського суспільства.
16. Одержавлення власності, її причини, методи і наслідки.
17. Інститути громадянського суспільства.
18. Сутність і структура суспільного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво.
19. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне виробництво.
20. Товар та його властивості. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі.
21. Величина вартості товару. Закон вартості та його функції. Альтернативні теорії вартості.
22. Еволюція форм вартості та виникнення грошей.
23. Сутність та функції грошей. Грошовий обіг. Суть, закону грошового обігу.
24. Інфляція: суть, причини та соціально – економічні наслідки.
25. Капітал, як економічна категорія. Постійний та змінний капітал.
26. Перетворення грошей на капітал. Загальна формула капіталу.
27. Основний і оборотний капітал. Оборот капіталу.
28. Фізичне і моральне зношування основного капіталу. Амортизація.
29. Робоча сила як товар.
30. Механізм створення додаткової вартості. Норма та маса додаткової вартості.
31. Заробітна плата, суть, форми і системи. Функції заробітної плати.
32. Номінальні і реальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата.
33. Ринок як економічна категорія. Суб’єкти та об’єкти ринкової економіки.
34. Функції та структура ринку.
35. Інфраструктура ринку та характеристика її складових.
36. Ринковий механізм та його основні елементи.
37. Сутність і форми конкуренції.
38. Закон конкуренції і його функції.
39. Сутність монополії і монополізму, їх соціально – економічні наслідки.

40. Форми монополій.
41. Витрати виробництва, їх суть та види.
42. Собівартість її структура і значення.
43. Сутність прибутку та його види.
44. Норма прибутку. Рентабельність.
45. Підприємство: суть, форми і види.
46. Капітал підприємства. Кругообіг та обіг капіталу.
47. Підприємництво: суть, види та функції.
48. Суть акціонерного капіталу. Акціонерне товариство.
49. Акції: суть, функції та види. Контрольний пакет акцій.
50. Аграрні відносини: зміст, сутність та особливості.
51. Земельна рента її суть та причини виникнення. Види земельної ренти.
52. Ціна землі.
53. Агропромислова інтеграція і АПК.
54. Сутність, види та джерела формування доходів.
55. Розподіл та перерозподіл доходів.
56. Заробітна плата як економічна категорія. Форми організації оплати праці.
57. Зайнятість: соціально – економічний зміст та форми прояву.
58. Безробіття: суть, причини та види.
59. Зайнятість та суб'єкти відносин зайнятості. Форми реалізації зайнятості.
60. Типи та форми безробіття.
61. Рівень безробіття та соціальний захист безробітних.
62. Проблеми відтворення робочої сили.
63. Соціальні цінності. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність. Рівність.
64. Соціальне партнерство у вирішенні суспільних проблем.
65. Нерівність та бідність: значення та способи оцінки.
66. Перерозподіл та справедливість. Функції суспільного добробуту.
67. Суть суспільного відтворення.
68. Форми суспільного відтворення та їх види.
69. Суть та структура суспільного продукту; Загальні та кінцеві результати суспільного виробництва.
70. Національне багатство та його структура.
71. Економічна та соціальна ефективність; Показники економічної ефективності.
72. Сутність економічного циклу, та його фази.
73. Види економічних циклів.
74. Шляхи виходу з кризи.
75. «Довгі хвилі» або великі цикли.
76. Структурні кризи.
77. Суть, структурні елементи фінансово – господарського механізму.
78. Держава: поняття, причини виникнення, ознаки.
79. Функції держави.
80. Форми державного управління та регулювання економіки.
81. Основні методи державного регулювання економіки України.
82. Стосунки між державою та громадянами.
83. Соціальні, економічні та політичні аспекти громадянського суспільства.
84. Поняття і роль правової держави. Взаємозв’язок держави, політичного та громадянського суспільств. Соціальна держава.
85. Законодавча, виконавча та судова гілки влади.
86. Виникнення і зміст демократії. Цінності демократії. Моделі демократії.
87. Поняття прав людини. Права та свободи.
88. Права людини та представницькі інститути демократії. Типологія прав людини.
89. Суспільний вибір в умовах прямої демократії.
90. Суспільний вибір в умовах представницької демократії.
91. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку.
92. Права та відповідальність громадянина.
93. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства.
94. Соціальна відповідальність держави.
95. Становлення, розвиток та моделі корпоративної соціальної відповідальності.
96. Екологічна компонента соціальної відповідальності.
97. Світове господарство та світовий ринок
98. Форми та особливості МПП. Форми міжнародної економічної інтеграції. Міжнародні економічні організації.
99. Світогосподарські зв’язки та їх форми. Особливості світової торгівлі.
100. Експорт капіталу. Прямі і портфельні інвестиції.

101. Форми міжнародної міграції робочої сили.
102. Міжнародне науково-технічне співробітництво та його форми.
103. Міжнародні валютно-фінансові відносини.
104. Причини виникнення та суть глобальних проблем.
105. Шляхи розв'язання глобальних проблем людства.
106. Глобальна екологічна катастрофа та шляхи її вирішення.
107. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та розвитку світового господарства.
108. Глобальне громадянське суспільство: суть, складові та особливості становлення.
109. Світова практика створення Національних фондів з підтримки інституційного розвитку громадянського суспільства та розвитку соціального партнерства.
110. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів.

9 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний процес з дисципліни «Політична економія» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені і видані: **Політична економія.** Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів економічних спеціальностей / Л.С. Любохинець, А.В. Мейш. - Хмельницький: ХНУ, 2017 р. - 72с.

10 РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Абетка політична. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. док. наук держ. упр. О. В. Радченка, вид. 11-е, доп. і перероб. – Київ : 2016. – 48с.
2. Громадянське суспільство і держава / Ю. Литвиненко – КВІЦ, 2020.- 528 с.
3. Економічна теорія: підручник. Друге видання, доопрацьоване, перероблене В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова, Т.С. Ожелевська, Л.В. Лебедева; за заг.ред. В.Д. Лагутіна.- К.:Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2020.- с. 637.
4. Економічна теорія. Політекономія / В. Семененко, Д. Коваленко, В. Бугас, О. Семененко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 428 с.
5. Несененко П. П.,АртеменкоО. А., ПатлатойО. Є. Теоретичні основи економічної політики: навчальний посібник. Київ : ФОП Гуляєва В. М., 2019. 306 с.
6. Політична економія. Навч. Посібник /За ред.. д.е.н., проф, Г. І. Башняніна, к.е.н., доц. Є.С.Шевчук 5-вид., стереотипне – Львів: Новий світ - 2021 – 480 с.
7. Політична економічна: Навч. посіб. / Ж.В. Дерій, Т.І. Зосименко, О.В. Мініна, Н.Т. Шадура-Никипорець. – Чернігів: ЧНТУ, 2019. – 256 с.

Додаткова

1. Гавриленко І.М. Громадянське суспільство - Львів: Новий світ - 2021, 714 с.
2. Майкл Гудвін. Економіка. Як вона працює (і не працює) у словах та малюнках / Майкл Гудвін. Вид. Ірбіс комікси, 2020. 320 с.
3. Кокарєв І. В. Основи економічної теорії : навч. посібник / І. В. Кокарєв. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 100 с.
4. Мочерний С. В. Політична економія: [навч. посіб.] С. В. Мочерний – К.: Вікар, 2015. – 386 с.
5. Ревак І.О., Кіржецький Ю.І., Кіржецька М.С., Мельник С.І. Основи економічної теорії. Навчальний посібник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. – 191с.
6. Розвиток громадянського суспільства України в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів / В. М. Яблонський, О.М. Балакірєва, Т.В. Бєльська [та ін.]; за ред. О.А. Корнієвського. – К.: НІСД, 2016. – 72 с
7. Федоренко В. Г. Політична економія: Підручник .– 2-ге вид. – К.: Алерта, 2015. – 487 с.

11 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Електронний університет:

1. Модульне середовище для навчання (розміщені усі необхідні матеріали з дисципліни, в тому числі Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: https://msn.khnu.km.ua.
2. Модуль для дистанційного навчання. Доступ до ресурсу: http://dn.khnu.km.ua/dn/k_list.aspx?bk=T.

Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php